

26.09.23

9-Б клас

Всесвітня історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Індустріальна революція у країнах Західної Європи та її наслідки.

Мета: характеризувати процес завершення формування індустріального суспільства у провідних державах Європи і США; визначати причини і наслідки науково-технічної революції кінця XIX ст.; пояснювати причини посилення нерівномірності економічного і політичного розвитку європейських країн і США; давати оцінку впливу утопічного соціалізму, марксизму та інших ідеологій на свідомість людини.

Актуалізація опорних знань

Бесіда

1. Яку спільну назву мають революції кінця XVI–XVIII ст.?
2. Назвіть країни, у яких вони відбулися.
3. Якими були їх загальні підсумки?
4. Що таке промисловий переворот? Які його основні ознаки?
5. Які відносини приходять на зміну феодальним у ряді країн Європи та США? Яке суспільство при цьому формуються?
6. Якими змінами у соціально-економічному та культурному житті супроводжується становлення такого суспільства?

Мотивація навчальної діяльності

Остання третина XIX ст. - це час бурхливого розвитку великого промислового виробництва. Індустріалізація найбільш розвинутих країн Європи і США розгорнулася після завершення промислового перевороту. Вона становила собою процес подальшого зростання машинної промисловості й формування на цьому ґрунті індустріальної структури господарства. Особливо стрімким був прогрес у провідних галузях: металургії, машинобудуванні, транспорті. На

початок XX ст. у Великій Британії, Німеччині і США обсяг промислової продукції перевищував за вартістю сільськогосподарську. Впритул до формування індустріальної структури економіки підійшли також Франція і Росія.

Вивчення нового матеріалу

Новий час став найважливішим етапом у процесі становлення сучасної світової цивілізації. На зламі XVII-XVIII ст. розпочався аграрний переворот.

Варто запам'ятати! Запишіть поняття:

Аграрний переворот (аграрна революція) — докорінні зміни в сільському господарстві, що полягали в:

застосуванні землеобігу, механізації польових робіт;

використанні кращих сільськогосподарських технологій, що дозволяло задовольнити потреби суспільства в сільськогосподарській продукції.

В економіці провідна роль переходить від сільського господарства до промисловості (остаточно він завершився в XIX ст.). У цю епоху відбувся перехід від традиційного аграрно-ремісничого суспільства до індустріального.

Могутній поштовх розвитку індустріальної цивілізації дала індустріальна революція, що розпочалася у Великій Британії із 60-х років XVIII ст.

Перший етап індустріальної революції. Спочатку промисловий переворот відбувся в текстильній промисловості в результаті винаходу прядильної машини, механічного ткацького верстата та інших машин. Це дало можливість різко підвищити продуктивність праці, знизити вартість пряжі й тканин.

Ремісничі вироби не могли конкурувати з індустріальним виробництвом, і ремісники тисячами розорялися.

Запропоновані Дж. Ваттом у 1784 р. удосконалення парової машини перетворили її на універсальний паровий двигун з більш економним використанням палива.

Створення парових машин відкрило простір для освоєння нових методів виробництва чавуну й сталі, збільшення обсягів видобування кам'яного вугілля,

появі залізничного транспорту й судноплавства (з винаходом паровоза й пароплава).

Винаходи кінця XVIII — початку XIX ст. створили передумови для розвитку телеграфного й поштового зв'язку.

Другий етап індустріальної революції. У Великій Британії було покладено початок другому етапу індустріальної революції, коли машини стали створювати за допомогою машин. Виникло й почало стрімко розвиватися машинобудування. Із середини XIX ст. високими темпами розвивалися металургійна й хімічна промисловість, виробництво паровозів, пароплавів, будувалися залізниці й судноплавні канали.

Робота з таблицею (занотуйте)

Варто запам'ятати! Запишіть поняття:

Індустріальне суспільство, що склалося в Новий час — суспільство, у якому внаслідок індустріальної революції:

промислове виробництво домінує над аграрним;

міське населення кількісно зростає швидше ніж сільське;

зростає масове виробництво та споживання.

Урбанізація (від лат. urbanus — міський) — процес зосередження населення й економічного життя у великих містах та зростання ролі міст у розвитку суспільства.

Унаслідок індустріальної революції змінюється структура суспільства: падає значення селянства, зменшується роль земельної аристократії, ремісників і ремесел. Натомість збільшується кількість міського населення і з'являється

інтелігенція. Виразним стає протистояння промислової буржуазії та промислового робітничого класу.

Робота з візуальними джерелами

Розгляньте ілюстрації, які можна зробити висновки про наслідки промислової революції у Європі?

Перегляньте відео: <https://youtu.be/wSrR2X0dO58?si=f7IgnwderjDaxzGb>

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

1. Назвіть наслідки індустріальної революції для розвитку господарства.
2. Назвіть верстви суспільства, які складали основу індустріального суспільства.
3. Назвіть види дозвілля, які стали доступними людям у XIX ст.

Домашнє завдання:

- прочитати § 5
- Письмово стор. 43 №4, 5, 7, 8 – письмово.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!

